

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2021 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ustalił, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego R. P. w okresie od 9 września 2017 r. do 28 lutego 2018 r. stanowi kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązująca w danym roku kalendarzowym, która została przyjęta z uwagi na fakt, iż jako funkcjonariusz służby celno-skarbowej nie podlegała ubezpieczeniom społecznym, w tym ubezpieczeniu chorobowemu. Organ przyjął za podstawę art. 45 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. W uzasadnieniu decyzji organ przedstawił sposób wyliczenia podstawy wymiaru ustalonej na kwotę 1.725,80 zł, a następnie 1.812,09 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła R. P. wnosząc o jej zmianę, poprzez przyjęcie, iż podstawę wymiaru jej zasiłku chorobowego stanowi miesięczny przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy, pomniejszony o kwotę odpowiadającą 13,71 % tego wynagrodzenia. Po sprecyzowaniu żądania (k. 47) R. P. wniosła o zmianę decyzji poprzez ustalenie, iż podstawę wymiaru za okres od 9 września do 6 grudnia 2017 r. stanowi kwota 4.255,59 zł, a za okres od 9 stycznia do 28 lutego 2018 r. – 4.255,59 zł. Wskazała, że podstawa wymiaru tegoż świadczenia winna zostać obliczona na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jako przepisu właściwego dla osób niebędących pracownikami. Zastosowanie wobec niej – jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej – przepisu art. 45 tejże ustawy dotyczącego pracowników, oceniła jako nieprawidłowe.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania, wskazując iż R. P., jako funkcjonariusz służby celno-skarbowej, nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu i chorobowemu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. P., jako funkcjonariusz służby celno-skarbowej, otrzymywała uposażenie w następujących kwotach: wrzesień 2016 r. – 7.038,61 zł, październik 2016 r. - 7.038,61 zł, listopad 2016 r. - 7.038,61 zł, grudzień 2016 r. - 7.038,61 zł (bez nagrody), styczeń 2017 r. – 6.850,91 zł, luty 2017 r. - 7.038,61 zł, marzec 2017 r. - 7.038,61 zł, kwiecień 2017 r. – 6.804,09 zł, maj 2017 r. - 7.038,61 zł, czerwiec 2017 r. - 7.038,61 zł, lipiec 2017 r. - 7.038,61 zł, sierpień 2017 r. – 7.061,20 zł.

Dowód: kartoteki wynagrodzeń k. 18-19, k. 48

Kwota 100% przeciętnego wynagrodzenia, w rozumieniu art. 46 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, wynosiła dla poszczególnych kwartałów: II kwartał 2017 r. - 4.220,69 zł, III kwartał 2017 r. – 4.225,59 zł, IV kwartał 2017 r. – 4.516,69 zł.

Niesporne

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny był w istocie bezsporny. Ustalono go w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy i aktach rentowych. Prawdziwość tych dokumentów, w tym kartotek wynagrodzenia ubezpieczonej, nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, a Sąd również nie znalazł podstaw by z urzędu odmówić im wiarygodności.

Przedmiot sporu sprowadzał się wyłącznie do rozstrzygnięcia kwestii prawnej, tj. rozważenia, czy organ, ustalając podstawę wymiaru przysługującego ubezpieczonej zasiłku chorobowego za okres od 9 września do 6 grudnia 2017 r. oraz od 9 stycznia do 28 lutego 2018 r., prawidłowo zastosował art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (ustawy zasiłkowej). Ubezpieczona podnosiła bowiem, że podstawa ta winna była zostać ustalona przy uwzględnieniu 100% przeciętnego wynagrodzenia. Jej miesięczne uposażenie wypłacone w okresie 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających

miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy było bowiem wyższe od tej kwoty. Organ rentowy stał zaś na stanowisku, iż skoro ubezpieczona nie była pracownikiem i nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu i chorobowemu, to zastosowanie winien mieć przepis art. 45 ustawy zasiłkowej.

W ocenie Sądu argumentacja organu rentowego prezentowana w toku niniejszego postępowania nie mogła zostać uznana za słuszną. Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 870) podstawa wymiaru zasiłku chorobowego z tytułu pracy w pełnym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% tego wynagrodzenia. Zarówno w doktrynie, jak i w judykaturze podkreśla się, iż art. 45 ust. 1 ustawy zasiłkowej stanowi jedynie mechanizm korekty podstawy wymiaru zasiłku, a nie samodzielną podstawę do ustalania jego wysokości. Przepis ten znajduje zastosowanie do ustalenia podstawy zasiłku w przypadkach, w których podstawa wymiaru zasiłku obliczona na zasadach wynikających z ogólnych przepisów ustawy zasiłkowej okazałaby się niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia (tak: A. Rzetecka-Gil, Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, wyd. II, Lex/el 2017, por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2006 r., I UK 54/06, PiZS 2007, nr 12, s. 35). Nadto zdaniem Sądu nie ma również jakichkolwiek podstaw, aby wysokość podstawy wymiaru zasiłku w sprawie ustalać w odniesieniu do minimalnego wynagrodzenia za pracę, co wyklucza już umiejscowienie powołanych przepisów (w rozdziale 8 dotyczącym zasad ustalania podstawy wymiaru zasiłków przysługujących ubezpieczonym będącym pracownikami), a ponadto fakt, iż świadczenie przewidziane w art. 7 ustawy zasiłkowej jest świadczeniem udzielanym po ustaniu okresu objętego składką na ubezpieczenie, bez ekwiwalentu w tej składce, przysługującym z tytułu spełnienia się ryzyka określonego ogólnie jako "niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia" (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2002 r., III UZP 4/02, OSNAPiUS 2002/24/601 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2006 r., I UK 42/06, OSNAPiUS 2007/15-16/232). Nie ma więc w ocenie Sądu jakichkolwiek racjonalnych argumentów, aby dla funkcjonariusza celnego otrzymującego stosowne uposażenie obniżyć podstawę wymiaru zasiłku chorobowego w odniesieniu do minimalnego wynagrodzenia za pracę i to z tych samych przyczyn, dla których wcześniej organ odmawiał im w ogóle prawa do takiego zasiłku.

Za nieprawidłowe należy uznać zwłaszcza stanowisko organu w zakresie, w jakim uzasadniał on konieczność zastosowania w stosunku do ubezpieczonej art. 45 ustawy zasiłkowej, z uwagi na ustalenie, że w okresie pełnienia służby w charakterze funkcjonariusza Służby Celnej nie była objęta ubezpieczeniem chorobowym (a tym samym nie były za nią odprowadzane składki na ubezpieczenie chorobowe - z czego najwyraźniej organ rentowy wywiódł brak punktu wyjścia do ustalenia podstawy wymiaru przysługującego zasiłku chorobowego). Sąd Najwyższy wypowiedział się w tej kwestii w uzasadnieniu swojego wyroku z dnia 18 października 2013 r. (I UK 125/13, OSNP 2014/9/137), w którym wskazał, iż wprawdzie przepis art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017r., poz. 1778 ze zmianami; dalej: ustawa systemowa), interpretowany jako zamknięty katalog osób, za które odprowadzane są składki na ubezpieczenie chorobowe, nie wymienia funkcjonariuszy Służby Celnej wśród osób podlegających obligatoryjnie lub na swój wniosek temu ubezpieczeniu, jednak zdaniem Sądu Najwyższego powyższe jest konsekwencją art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2009r., nr 168, poz. 1323 ze zm.), zgodnie z którym w przypadku urlopu lub choroby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne należne na zajmowanym stanowisku służbowym. Natomiast stosownie do ust. 2 i 3 tego artykułu, przepis ust. 1 stosuje się także w razie niemożności wykonywania służby z innych przyczyn uprawniających do świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez okres określony w tych przepisach. W przedstawionym aspekcie w ustawie o Służbie Celnej unormowano więc uprawnienia celników związane z niezdolnością do pracy na skutek choroby zasadniczo w sposób bardziej korzystny w porównaniu do pracowników. Dotyczy to np. długości okresu otrzymywania uposażenia w czasie choroby, a także wysokości uposażenia w okresie niezdolności do pracy. Jak podkreślił Sąd Najwyższy, uposażenie funkcjonariuszy Służby Celnej było finansowane z budżetu państwa, a zatem brak było potrzeby odprowadzania składek na ubezpieczenie chorobowe, czego konsekwencją stała się treść art. 11 ustawy systemowej. Sąd Najwyższy podniósł nadto, że pragmatyki służbowe nie powinny regulować kwestii świadczeń z tytułu choroby poniżej standardu, wyznaczonego przez ustawę zasiłkową, zaś ocena przysługiwania funkcjonariuszowi

Służby Celnej prawa do zasiłku chorobowego po zwolnieniu ze służby powinna być dokonana z uwzględnieniem zasady równego traktowania ubezpieczonych.

Sąd Rejonowy w pełni podzielił powyższe stanowisko Sądu Najwyższego. Tym samym, mając na uwadze uwypukloną w przytoczonym wyżej orzeczeniu zasadę równego traktowania ubezpieczonych, należało stwierdzić, iż prawidłową podstawą dla ustalenia przez organ podstawy wymiaru przysługującego odwołującej się zasiłku chorobowego za sporne okresy winny być przepisy: 48 ustawy zasiłkowej, jak również art. 36 ust. 2-4 w zw. z art. 46 ustawy zasiłkowej. Zgodnie z tymi regulacjami, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stanowi przeciętny miesięczny przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy. Przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stosuje się odpowiednio przepisy art. 36 ust. 2-4, art. 38 ust. 1, art. 42, art. 43 i art. 46, z zastrzeżeniem art. 48a-50 (tak art. 48 ustawy zasiłkowej). Zgodnie z art. 36 ustawy zasiłkowej, jeżeli niezdolność do pracy powstała przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia (ust. 2). Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego za jeden dzień niezdolności do pracy stanowi jedna trzydziesta część wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru zasiłku (ust. 3). Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego ustala się z uwzględnieniem wynagrodzenia uzyskanego u płatnika składek w okresie nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, w trakcie którego powstała niezdolność do pracy (ust. 4). W myśl zaś art. 46 ustawy zasiłkowej podstawa wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie może być wyższa niż kwota wynosząca 100% przeciętnego wynagrodzenia. Kwotę tę ustala się miesięcznie, poczynając od 3. miesiąca kwartału kalendarzowego, na okres 3 miesięcy, na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, ogłaszanego dla celów emerytalnych.

Na podstawie powyższych reguł, uwzględniając że uposażenie R. P. za okres od września 2016 r. do sierpnia 2017 r. oscylowało wokół kwoty 7.038,61 zł, nawet po pomniejszeniu jej o 13,71%, uzyskano kwotę podstawy wymiaru wynoszącą przekraczającą 100% przeciętnego wynagrodzenia. Zatem to przeciętne wynagrodzenie ustalane na mocy art. 46 ustawy zasiłkowej powinno stanowić podstawę wymiaru zasiłku chorobowego ubezpieczonej. Przy czym kwotę tę ustala się miesięcznie, poczynając od 3. miesiąca kwartału kalendarzowego, na okres 3 miesięcy, na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, ogłaszanego dla celów emerytalnych. Z tego względu dla okresu od 9 września do 6 grudnia 2017 r. należało wziąć przeciętne wynagrodzenie z II kwartału 2017 r., czyli 4.220,69 zł, a dla okresu od 9 stycznia do 28 lutego 2018 r. przeciętne wynagrodzenie z III kwartału 2017 r., czyli 4.225,59 zł.

W świetle poczynionych wyżej ustaleń oraz rozważań Sąd ocenił wniesione w niniejszej sprawie odwołanie jako w całości uzasadnione i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego J. B. za sporny okres stanowią powyżej opisane kwoty.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4.07.2022 r.